O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI

RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI

2020-2021-O‘QUV YILIDA UMUMIY O‘RTA TA’LIM MAKTABLARINING 11-SINF O‘QUVCHILARI UCHUN YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI O‘TKAZISH BO‘YICHA ADABIYOT FANIDAN METODIK TAVSIYA VA MATERIALLAR

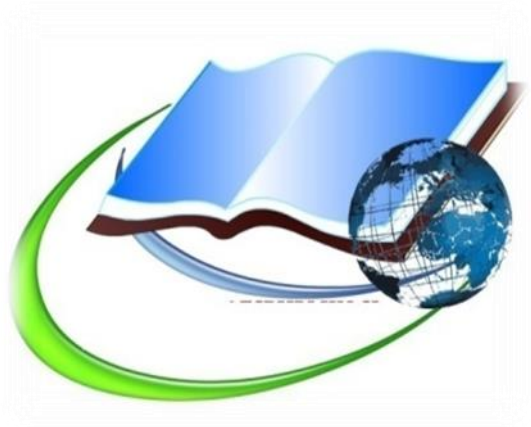

Toshkent-2021

Imtihon materiallari va tavsiyalar Respublika ta’lim markazi huzuridagi ilmiy-metodik kengashining 2021-yil 30-martdagi 1-sonli yig‘ilishida muhokama qilinib, nashrga tavsiya etilgan

Umumiy o‘rta ta’lim muassasalarining 11-sinf o‘quvchilari uchun yakuniy davlat attestatsiyasini o‘tkazish bo‘yicha metodik tavsiya va materiallarni tijoriy maqsadda ko‘paytirib tarqatish taqiqlanadi.

Umumiy o‘rta ta’lim muassasalari metodbirlashmalari bosqichli nazorat imtihoni materiallariga 15-20% gacha o‘zgartirishlar kiritishi mumkin.

Tuzuvchi:

K.Egamberdiyeva – Respublika ta’lim markazi adabiyot fani metodisti.

Taqrizchilar:

G.Yulchiyeva – Toshkent shahar Sergeli tumanidagi 6-IDUMning ona tili va adabiyot fani o‘qituvchisi.

M.Mullaboyeva – Namangan viloyati Uchqo‘rg‘on tumani 10- umumiy o‘rta ta’lim maktabining oliy toifali ona tili va adabiyot fani o‘qituvchisi

ADABIYOT
11-SINF

O‘zbekistonning mustaqil taraqqiyot yo‘li, xalq xo‘jaligining turli sohalarida erishilgan yutuqlar, o‘quvchilarda ona Vatanga muhabbat va yurtga sadoqat hissini o‘stirish, yurtboshimiz tomonidan milliy an'analarimiz va qadriyatlarimizning tiklanishi, mamlakatimiz aholisining ijtimoiy turmush tarzini yaxshilash borasida olib borilayotgan islohotlar mohiyatini anglash, shu orqali o‘quvchilarni ijtimoiy, siyosiy, ma’naviy, huquqiy bilimlarni puxta egallashga yo‘naltirish, ularda milliy g‘ururni shakllantirish, mamlakatimizda har tomonlama sog‘lom va barkamol avlodni voyaga yetkazish, yoshlarimizni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash masalasi davlat siyosatining eng ustuvor vazifalaridan biridir.

Respublika umumiy o‘rta ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan 11-sinf o‘quvchilari o‘rtasida Davlat bitiruv(yakuniy) imtihonlari o‘tkazilishi munosabati bilan joriy yildan boshlab imtihon olish uchun insho mavzulari tavsiya etilmoqda. Imtihonda insho tanlanishidan maqsad o‘quvchilarda mantiqiy-kreativ mushohada yuritish ko‘nikmalarini shakllantirish, mustaqil va ijodiy fikrlashga o‘rgatish, imlo va uslubiy savodxonlikni tarkib toptirish, og‘zaki va yozma nutq malakalarini rivojlantirishdan iborat.

Insho mavzulari kiritilishining yana bir ahamiyatli tomoni shundaki, ona tili va adabiyot fanlaridan olgan bilimlari hamda savodxonligi mustahkamlanadi, ijodkorlik, so‘z boyligidan foydalana olish malakasi oshadi, o‘z qarashlarini mantiqiy, tizimli ifodalash tajribasiga ega bo‘ladi va shu yo‘nalishda fikrini yetkazib berishni o‘rganadi.

11-sinflar uchun insho uch variantda tuzilgan bo‘lib, har bir variantda uchtadan insho mavzulari bor. Shunga ko‘ra, variantdagi mavzularning ikkitasi adabiyot fanidan imtihon materiallari Davlat ta‘lim standarti va o‘quv dasturida belgilangan mavzular asosida, bittasi esa erkin mavzuda tayyorlandi.

Inshoni yozib, o‘quvchi tomonidan o‘qilib, xatolar ustida ishlash, qo‘shimchalar qo‘shishini inobatga olib, 3 akademik soat vaqt belgilanadi.

Inshoni baholash mezoni

t/r	Bilim, ko‘nikma, malakalar	Ball
1.	Insho mavzusiga mos epigraf tanlay olishi va reja tuza olganligi; insho mavzusini reja asosida to‘liq va izchil yoritganligi; ifodalash usulida so‘z boyligining rang-barangligi, so‘zlarni to‘g‘ri tanlashi va o‘z o‘rnida qo‘llashi, gap tartibining to‘g‘riligi, til vositalaridan foydalanganligi; insho mazmuniga tarixiy, adabiy-badiiy, publitsistik va boshqa materiallarning singdirilganligi; inshoni mustaqil ijodiy fikrlab, dalillar asosida, ravon va savodli yoza olganligi; inshoni xulosalay olishi va uslubi o‘ziga xos bo‘lib, 1-2 ta qo‘pol bo‘lmagan imlo yoki tinish belgilarida xatoga yo‘l qo‘ysa	5
2.	Insho mavzusiga mos epigraf tanlay olishi va reja tuza olishi; insho mavzusini reja asosida to‘liq va izchil yoritganligi; ifodalash usulida so‘z boyligining rang-barangligi, so‘zlarni to‘g‘ri tanlashi va o‘z o‘rnida qo‘llashi, gap tartibining to‘g‘riligi, til vositalaridan foydalanganligi; insho mazmuniga tarixiy, adabiy-badiiy, publitsistik va boshqa materiallarning singdirilganligi; inshoni mustaqil ijodiy fikrlab, dalillar asosida, ravon va savodli yoza olsa-da, lekin xulosalay olmasa va o‘ziga xos uslubi bo‘lmasa hamda 1 ta uslubiy, 2 ta imlo,2 ta tinish belgilarida xatosi bo‘lsa	4
3.	Insho mavzusiga mos reja tuzishda izchillik yetishmasa; insho mavzusi reja bo‘yicha to‘liq va izchil yoritilmasa; ifodalash usulida so‘z boyligining kamligi, so‘zlarni to‘g‘ri tanlay olmasa va o‘z o‘rnida qo‘llay olmasa, insho mazmuniga tarixiy, adabiy-badiiy, publitsistik va boshqa materiallarni yetarlicha singdira olmasa; inshoni mustaqil ijodiy fikrlab, dalillar asosida ravon va savodli yoza olmasa hamda 3 ta uslubiy, 4 ta imlo va 5 ta tinish belgilarida xatosi bo‘lsa	3
4.	Insho mavzusiga mos reja tuza olmagan bo‘lsa; inshoni yoritishda mavzudan chetga chiqqan bo‘lsa; insho qolipga tushgan tafsilot bo‘lsa, inshoni mustaqil ijodiy fikrlab, dalillar asosida ravon va savodli yoza olmaganligi hamda 4 ta uslubiy, 5 ta imlo va 6 tagacha tinish belgilarida xatosi bo‘lsa	2
5.	Insho mavzusiga mos reja tuza olmagan bo‘lsa; inshoni yozishda o‘quvchi mavzuni tushunmagan bo‘lsa, fikrini bayon qilishda jiddiy xatolarga yo‘l qo‘ysa, savodli yoza olmagan bo‘lsa hamda 5 ta uslubiy, 5 ta imlo va 7 tagacha tinish belgilarida xatosi bo‘lsa	1

Adabiyot

11-sinf

1-VARIANT

1. Alisher Navoiy – g‘azal mulkining sultoni.
2. Jahon adabiyoti durdonalaridan olgan taassurotlarim.
3. Bolalikning moviy osmoni.

2-VARIANT

1. Rauf Parfi she’riyatida yuksak badiiyat.
2. O‘zbek xalq dostonlarida vatanparvarlik fazilatlarining aks etishi
3. Adabiy merosimizning buyuk siymolari.

3-VARIANT

1. Abdulla Oripov she’riyatida rangin tuyg‘ular tasviri.
2. “Moziyga qaytib ish ko‘rish xayrlidur...” (*Abdulla Qodiriy)*
3. Yoshlar – korrupsiyasiz kelajak tarafdori.